

BLACK POLITICS

Fekete polgárjogi
küzdelem az USA-ban
1945 után :

Fekete politika Marcus
Garveytől Barack
Obamáig

17. RÉSZ

AFFIRMATIVE ACTION : A POZITÍV DISZKRIMINÁCIÓ

A Black Politics tanulmányorozatban kísérletet teszünk az amerikai fekete politika összefoglalására. A téma könyvtárnyi irodalmára való tekintettel áttekintésünk teljességre nem törekedhet.

Az összeállításban a századforduló civil kezdeményezéseitől Obama elnökké választásáig mutatjuk be a főbb fekete politikai követeléseket, ügyeket, képviselőket, és a rájuk adott intézményi válaszokat. Ez utóbbiak a mindenkori amerikai elnökjelöltek, kormányzók kampányait, a közpolitikai javaslatokat, és jogi lépéseket jelenti.

Ezen kívül az elemzések kiegészülnek társadalom és intézménytörténeti adatokkal, illetve néhány kampány, így az 1960-as Robert Kennedy, Jesse Jackson 1984-es és Barack Obama 2008-as elnökválasztási kampányainak részletes bemutatásával.

Kiinduló hipotézisünk, hogy Obama sikere nem választható el az őt megelőző történelmi eseményektől, így a déli rasszista Jim Crow rendszer felbomlásától, az 1930-as évek fekete közösségi kezdeményezéseitől, vagy a politikai szocializációban fontos szerepet játszó egyház kampány-tevékenységétől.

Szükségesnek érezzük azt is bemutatni, hogy voltaképpen nem létezik egységes fekete identitás, hanem egy koronként és társadalmanként nagyon is különböző társadalmi konstrukcióról van szó, amelynek létezik egy külvilág számára létrehozott változata, és sok, alternatív fekete identitás is. Ezen kívül figyelmet fordítunk a fekete politikusok médiabeli reprezentációjára is.

Az elemzések nyitva hagyják azt a kérdést, hogy vajon létezik-e hosszú távon önálló, a két nagy párton kívül egy harmadik politikai erő, amely kifejezetten a fekete szavazók képviseletére jött létre. Ha igen, akkor ez feltehetően beleillik többi rendszerellenes, a két nagy párt politikájával elégedetlen protest politikai tömörülésekbe..

A kiadó bízik abban, hogy a téma tanulmányozása akár a magyar etnikai kisebbségi kérdések megoldásához és integrációs formák kidolgozásához is ötleteket, mintákat nyújthat.

17. rész

Affirmative Action : A pozitív diszkrimináció elmélete és gyakorlata az Amerikai Egyesült Államokban

A pozitív diszkrimináció egyik fő célkitűzése, hogy az állam kárpótlást nyújtson az amerikai társadalom bizonyos hátrányos helyzetű csoportjainak (pl, nők, feketék, spanyol ajkúak, ázsiaiak, amerikai őslakók) a múltban elszenvedett sérelmeik miatt, melyek nemük vagy az adott etnikai, vallási közösséghez való tartozás miatt érték őket.

Az alapkoncepció részét képezi, hogy a múltban elszenvedett sérelem bizonyíthatóan hátrányos helyzetbe hozta a kisebbségek tagjait a munkaerőpiacon, az oktatásban, a lakhatásban, vagy a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, és így megakadályozta, hogy az *American Dream* (amerikai álom) részeseivé válhassanak, melyet olyan jellemzőkkel írhatunk le mint a felsőfokú végzettség, a stabil és jól fizetett állás, pénzügyi megtakarítások és a kertvárosi lakóhely.

A pozitív diszkriminációnak emellett létezik egy másik funkciója is, ez az egyenlő esélyek megvalósulását akadályozó társadalmi korlátok felszámolására törekszik. Ezzel egy igazságosabb társadalmi modellt akar létrehozni a valós részvételi demokrácia alapjaként. Mert az esélyek egyenlőségét teremti meg, mely a képességek alapján történő verseny jelent a társadalmi javakért és pozíciókért.

Tehát egy ideális demokrácia-felfogás szellemében a demokrácia működésére nézve érzi károsnak a diszkrimináció problémáját az adott társadalomban, ahol a közjó nem a lehető legmagasabb szinten valósul meg. A pozitív diszkrimináció az egyenlő esélyek megteremtésének azt a módját választja, hogy megnyit egy sor olyan társadalmi érvényesülési lehetőséget és közjavakhoz való hozzáférést az összes állampolgár számára, melyek addig csak korlátozottan, a társadalom szűk rétege számára voltak elérhetőek.

Nem a kisebbségek áldozat-szerepét hangsúlyozza, hanem abból indul ki, hogy a társadalom harmonikus működése szempontjából a társadalmi előítéletek és az ennek következtében kialakuló egyenlőtlenségek minden társadalmi csoport számára hátrányosak. Az általa megteremtett rendszer a legjobban teljesítőket jutalmazza, ez pedig egy öngerjesztő folyamatként az adott közösség életére is kihat.

A pozitív diszkrimináció gyakorlatát és a többi esélyegyenlőségi felzárkóztató programot elsősor-

ban a fehér felső középosztály támogatja, mert azokra nem szorul rá, és védettséget élvez a társadalmi diszkriminációval szemben, illetve a kapcsolati, kulturális és legfőképpen anyagi tőkájével el tudja kerülni a diszkriminatív társadalmi helyzeteket, vagy nem is kerül velük kapcsolatba.

A fehér középosztályból viszont azok, akik versenytársat látnak a kisebbségi csoportokban, és úgy érzik, hogy általuk veszélybe került a társadalmi státusuk (ami jórészt faji érdeken, helyzeten alapszik) azok hevesen támadják a pozitív diszkriminációt.

Elmondható, hogy minél alacsonyabb státusú fehér társadalmi rétegről van szó, annál nagyobb szüksége van az ingatag középosztálybeli helyzetének igazolására. Ezt szinte csak a « fehér faji fennsőbbrendűséggel » tudják alátámasztani, hiszen más anyagi vagy kulturális előnnyel nem rendelkeznek a feketékhez vagy ázsiaiakhoz képest.

A « fehér faji fennsőbbrendűségre » való hivatkozás mögött az a nézet is meg húzódik, mely szerint a pozitív diszkrimináció alapkoncepciója a « fehérséget » bűnnek tekinti és a fehéreket hátrányosan, megkülönbözteti. Ez szerintük tehát nem más, mint álcázott rasszizmus. Ugyanakkor egyre inkább tért hódít az nézet, hogy a pozitív diszkriminációnak nem etnikai alapon, hanem - a rászorultság elvét figyelembe véve - a jövedelmi viszonyokhoz alkalmazkodva kellene működnie.

A pozitív diszkrimináció gyakorlatát támogatók magára a folyamatra összpontosítanak, tehát, hogy egy vagy több etnikai kisebbség tagjai segítséggel bekerülnek a felsőoktatásba és a munkaerőpiacra. Erre állami támogatás nélkül nem lenne módjuk. Míg az elképzelés ellenzői a folyamat eredményét értékelik, és úgy gondolják, hogy emberek egy csoportja nem egyéni képességeik alapján jutott diplomához, álláshoz, hanem az etnikai származása miatti érdemként, holott erre az egyéni képességei alapján nem lenne jogosult.

Az esélyegyenlőségi és felzárkóztató programok kapcsán háromféle megközelítés jellemző :

- Az első szerint a kisebbségek a legalacsonyabb társadalmi státuszból felemelkedve harcoljanak ki helyet maguknak társadalomban.
- A második úgy véli, hogy az amerikai értékek elsajátítása a társadalmi siker kulcsa, az működik magától, és ennek eredményeképpen megtalálják a helyüket a társadalomban.
- A harmadik elképzelés képviselői úgy gondolják, hogy a társadalmi hátrányok leküzdéséhez kell az állami segítség, de az adott kisebbség tagjainak is erőfeszítéseket kell tenniük.

A pozitív diszkrimináció gyakorlata az Egyesült Államokon kívül számos országban létezik, többek között Brazíliában, Dél-Afrikában, Finnországban, Indiában, Japánban, és Kanadában. Az USA-ban a pozitív diszkriminációval kapcsolatos politika kidolgozója, kezdeményezője egyaránt lehet a Kongresszus vagy az adott állam törvényhozása, létrejöhet elnöki vagy kormányzói rendelet nyomán, szerepelhet a szövetségi vagy az állami alkotmányban, illetve megszülethet bírósági döntés nyomán.

1941-ben Franklin Delano Rooseveltnél elnöki rendeletben tiltotta meg [1] a borszín alapján történő diszkriminációt az összes, szolgáltatással foglalkozó szövetségi intézménynél. Létrehozta a *Committee On Fair Employment Practice* nevű nyomozati jogkörrel felruházott szervezetet, melynek a feladata a törvény betartatása a szövetségi szolgáltatások terén. A szervezet nem működött hatékonyan, csak korlátozottan volt képes a diszkriminációtól megvédeni a fekete állampolgárokat. Ennek egyik fő oka a bizonyítás nehézsége volt a vélt diszkriminációs ügyekben, illetve az eljárás gyakran el sem indult a panaszos visszalépése miatt, aki az ellenérdekelt fél utólagos bosszújától tartva nem kívánt panasszal élni.

A 60-as évek elején John Kennedy elnök adott új irányt a pozitív diszkrimináció politikájának, az elnök úgy gondolta, hogy konkrét kormányzati lépések kellene az egyenlő esélyek megteremtéséhez, mert a törvények önmagukban nem tudják kikényszeríteni ennek megvalósulását. Kennedy elképzelésének lényege az volt, hogy a szövetségi vállalatok és a velük szerződő piaci magáncégek ne alkalmazzanak diszkriminációt a munkaerő toborzásakor. Illetve olyan intézményhálózatot kell létrehozni, melynek fő feladata a hátrányos helyzetű főleg etnikai kisebbségekhez tartozó (fekete, puerto ricói, spanyol ajkú, amerikai őslakó) fiatalok képzése, tréningek tartása lenne a sikeres munkaerőpiaci integrációhoz elengedhetetlen képességek megszerzése érdekében.

Kennedy tehát nem kvótákban gondolkodott, hanem az oktatás révén az egyenlő esélyek megteremtésében. Ennek elősegítésére 1961-ben, elnöki rendeletben [2] tiltotta meg a szövetségi szerződésekben az etnikai alapú diszkriminációt és egyúttal elrendelte a törvényes szankciók alkalmazásának lehetőségét diszkrimináció esetén.

Lyndon Johnson elnök 1964-ben hozta létre [3] az *Equal Employment Opportunity Commission*ot, melynek a feladata az egyenlő bánásmód elősegítése, a diszkrimináció tilalmának betartatása volt a munkajog területén. Az intézmény működését a Kongresszus felügyelte. Ekkor alkalmazták először

a kvótarendszert a szövetségi vállalatokkal szerződő magáncégek rangsorolására. A rangsorban elfoglalt helyet az befolyásolta, hogy az adott cég alkalmazottai közül mekkora arányban tartoznak valamelyik etnikai kisebbséghez. Minél nagyobb arányban alkalmazott az adott cég egy, vagy több meghatározott kisebbséghez tartozó embert, annál nagyobb valószínűséggel jutott állami megrendeléshez.

Nixon elnök alatt a kvótarendszer még hangsúlyosabb lett, és a pozitív diszkrimináció meghatározó elemévé vált. Ekkora a szövetségi vállalatok és piaci alapon működő cégek munkaügyi kapcsolatai úgy módosultak, hogy az adott területen működő munkaügyi hivatal nyilvántartást vezetett az ott élő etnikai kisebbségek - elsősorban feketék - arányáról. Ezeket mintegy központilag meghatározott arányban, ugyan nem kötelezően, de ajánlották a szövetségi vállalattal szerződő cégnek. Az adott cég az etnikai kisebbségek alkalmazásával előnyt élvezett a kormányzati szerződéseknel.

Az első precedens értékű ítéletet az etnikai alapon történő diszkrimináció témakörében a Legfelsőbb Bíróság 1971-ben a *Griggs kontra Duke Company* ügyében [4] hozta. A cég szénlapátolásra keresett munkaerőt, ám az alkalmazás feltételéül érettségi bizonyítványt kért az állásra jelentkező, zömmel fekete munkásoktól. Mivel többségük nem rendelkezett ilyen végzettséggel, ezért az alkalmazásukat a vállalat elutasította. A bíróság azonban úgy látta, hogy a munkavégzéshez megkívánt végzettség és az elvégeztetni kívánt munka nem volt egymással arányban. És mert a kritérium főleg a fekete álláskeresőkre vonatkozott, ezért ez közvetett módon diszkriminációt valósított meg, így a vállalat munkaerő-toborzási tevékenységet törvényellenesnek tekintette.

Az antidiszkriminációs törvények hatálya 1972-re kiterjedt az állami és a helyi [5] kormányzati szervek működésére. A felettük felügyeleti jogot gyakorló szövetségi *Equal Employment Opportunity Commission* abból a szempontból vizsgálta a működésüket, hogy azok összhangban vannak-e az USA alkotmányának 14. kiegészítésével, mely az egyenlő bánásmódot, és a diszkrimináció tilalmát mondja ki.

Az oktatásban [6] szövetségi szinten nem szorgalmazták a kvótarendszert. Helyette csak azt a célt tartották szem előtt, hogy az adott egyetem hallgatóinak összetétele etnikailag minél vegyesebb legyen. Az elképzelés [7] mögött az a koncepció húzódott meg, hogy ha valaki élete egyik legfogékonyabb korszakában egyetemistaként minél sokszínűbb társadalmi közeget, gondolkodási módot, életvitelt ismer meg, akkor az feltehetően a későbbi

életszakaszában is képviselni fogja társadalmi szinten az állampolgári egyenlőség eszméjét és önmaga is olyan toleráns emberré válik, akinek jelentősen csökkennek a társadalmi előítéletei.

Minél többféle életstratégiával, világképpel találkoznak a diákok, annál nagyobb a valószínűsége, hogy ők maguk is öntudatos, felelősségteljes állampolgárokká válnak. Ráadásul az egyetemi sokszínűség nem favorizál egyetlen etnikai kisebbséget, mindegyiket egyaránt fontosnak tartja.

Pár évvel később, 1978-ban, a Legfelsőbb Bíróság a *Regents of University of California kontra Bakke* ügyben [8] 5:4 arányban kimondta, hogy az egyetem orvosi kara azzal, hogy eltérő felvételi követelményeket támaszt a fehér és a fekete jelentkezőkkel szemben (és mivel ez a gyakorlat nem megalapozott) megsérti az USA alkotmányának 14. kiegészítését, vagyis diszkriminációt alkalmaz. Lewis bíró alkotmányellenesnek tartotta az egyetem Davisban alkalmazott gyakorlatát, hogy az orvosi fakultáson tizenhat helyet kisebbségeknek tart fenn.

Az egyetemi szabályzatnak nem sikerült ezzel a pozitív diszkriminációt megvalósítani, ugyanakkor a bíróság leszögezte az etnikailag sokszínű egyetemi környezet sokszínűségének fontosságát.

A bíróság elismerte az alkotmány 1. kiegészítése alapján az akadémiai szabadságot is, melynek lényege, hogy az adott egyetem maga döntheti el, hogy milyen diákokat kíván felvenni az egyetemre. Ám ezzel a felvételi eljárással a *University of California* nem valósította meg az autonóm felvételi eljárást. A bíróság a Harvard egyetem példáját hozta fel, mint követendő példát ahol a jelentkező faji, etnikai háttere csak egy volt a sok más tényező közül, mely alapján a sikeres felvételi körülményei eldőlnek.

A Reagen-i neokonzervatív politika a 80-as években folyamatosan csökkentette a pozitív diszkriminációt megvalósító kezdeményezések, intézmények szövetségi költségvetését.

A Republikánus politikusok egyre inkább az esélyegyenlőség fenntartásának szükségessége helyett az amerikai társadalomban megvalósult egyenlő esélyeket kezdték hangsúlyozni. Ezek minden amerikai állampolgár számára elérhetőek függetlenül attól, hogy milyen a bőrszíne vagy az etnikai származása.

A szakirodalom [9] által csak « színvak rasszizmusnak » nevezett érvelés ugyanakkor nem veszi figyelembe a társadalmi egyenlőtlenség, így a rabszolgaság, majd a Jim Crow-féle rendszer hosszan elhúzódó, több generáció életére kiható és azt hátrányosan befolyásoló hatását és alábecsüli

társadalmi előítéletek nagyságát. Sőt, képviselői általános érdektelenséget mutatnak a faji alapú társadalmi egyenlőtlenségek iránt, és ahol tehetik, nem vesznek tudomást a létezésükről. A különböző etnikai csoportokkal csak minimális társadalmi kapcsolatot tartanak fenn.

A « színvak rasszizmus » elméletének képviselője az atomizált egyénekből álló társadalomképben hisz, ahol az egyéni képességeknek kell érvényesülnie. Ez a felfogás ugyanakkor tönkreteszi a társadalom tagjainak egymásba vetett bizalmát és lehetetlenné teszi a társadalmi szolidaritást, melyek egy demokratikusan működő politikai rendszer alapját jelentik. Azonban a republikánusok úgy érveltek, hogy ez az elképzelés szembemegy az olyan amerikai alapértékekkel, mint az individualizmus. Mert nem mint egyénnek, hanem mint feketének ad jutalmazást, ez viszont a többi amerikai számára teremt hátrányos helyzetet.

A « színvak rasszizmus » képviselői [10] úgy érvelnek, hogy napjainkra az amerikai jogi rendszer felszámolta az állampolgári szabadságot korlátozó diszkriminatív jogi szabályozást, a társadalmi előítéletek eltűntek és már nincsen semmi akadály a annak, hogy a feketék vagy más etnikai kisebbséghez tartozók a maguk kezébe vegyék soruk irányítását és saját egyéni képességeikre támaszkodva megvalósítsák elképzeléseiket.

Az érvelés több helyen is sántít, mivel a jogi keretek egyből nem számolják fel a több évszázados társadalmi hátrányt, az előítéleteket nem tudják teljesen megszüntetni csak fokozatosan visszazsírítani : A rabszolgákat Délen nem tanították meg írni-olvasni, sőt, ez kifejezetten tilos volt számukra. Ezért többségük részt sem vehetett az oktatási rendszerben, nem tudtak elegendő kulturális tőkét felhalmozni és továbbadni a következő generációnak. Az iskolázatlanságból eredő hátrány a diszkriminatív törvényi szabályozások után is fennmaradt.

Továbbá a több évszázados diszkriminációnak pszichológiai hatása is van, stigmatizált, alacsony rendűségi komplexust eredményezett, mely generációról generációra öröklődött, és megakadályozta a pozitív énkép és etnikai identitás kialakulását. Jövőkép nélkül pedig a kínálkozó társadalmi lehetőségek is elérhetetlennek, megvalósíthatatlannak tűnnek.

Ráadásul a fekete bőrszín az adott személy elválaszthatatlan, egyik leglátványosabb jellemzője. Így folyamatosan társadalmi interakciónak, látványnak van kitéve és a leggyakoribb oka a diszkriminációnak.

Azonban a Reagan korszakban a pozitív diszkriminációs programok visszaszorulásának nem csak politikai, hanem gazdasági okai is voltak. A 70-es évek végétől az amerikai gazdaság a vietnami háború és az olajválság hatására komoly működési deficitek jellemezték, így a magas munkanélküliség és az infláció.

A gazdasági válság kezelésére Reagan a neo-liberális gazdaságpolitikát tartotta alkalmasnak, melynek lényegét a szociális és más jóléti kiadások lefaragása és az állami szerepvállalás csökkentése jelentette. A dereguláció, a kisebb állam és az alacsonyabb költségvetés a felzárkóztató és esélyegyenlőségi programokat is érintette.

A 90-es években Bill Clinton kiállt a pozitív diszkrimináció folytatásának szükségessége mellett, de kijelentette, hogy fontos bizonyos típusainak felülvizsgálata is, és azokat az esélyegyenlőségi politikákra, amelyekre már nincs társadalmi igény, felszámolják. Emellett bírósági és egyetemi részről is felmerült az egész rendszer újragondolásának szükségessége [11].

A Legfelsőbb Bíróság 1995-ben az *Adarand Contracters kontra Pena* ügyben [12] olyan álláspontot emelt törvényerőre, mely kimondta a diszkriminációs esetek körülményeinek szigorú kivizsgálását. Továbbá a bizonyítási eljárásban a felperesnek hitelt érdemlően kell bizonyítania az okozati összefüggést az etnikai származás és a vélt diszkriminációs eset kapcsán.

Ez a rendelkezés ugyan csökkentette a korábban tévesen diszkriminatívnek vélt eljárásokkal kapcsolatos állampolgári keresetek számát, ám a tényleges diszkriminációs esetek bizonyítását is megnehezítette, többek között akkor, ha a diszkrimináció nem nyíltan, hanem közvetett formában jelentkezett.

Még ugyanabban az évben az *University of California* igazgatótanácsának tagja, a fekete Ward Connerly [13] betiltotta a pozitív diszkriminációt, mely addig nem csak egyetemi felvételi eljárására, hanem a munkáltatói és szerződéskötési gyakorlatára is vonatkozott. A tilalmat egy március nyolcadikai több ezres hallgatói tiltakozó megmozdulás hatására az egyetem vezetősége 2001. május 16-án érvénytelenítette [14].

Connerly döntése után egy évvel, 1996 novemberében a *California Civil Right Initiative* szervezett népszavazást az ügyben. A kaliforniaiak elsőprő többségben 54,6% - 45,4% arányban a javaslat mellett szavaztak [15]. Ezután Kalifornia Állam Bírósága törvénybe iktatatta a 209-es javaslatot. A javaslat - az állami alkotmány kiegészítéseként - betiltotta a pozitív diszkrimináció alkalmazását bármely kisebbség érdekében Kalifornia államban.

Az 1997-ben hatályba lépett tilalom egyaránt vonatkozott az oktatásra és az egyetemi felvételi eljárásokra, munkavállalásra és az állami történő munkaszerződésekre is, ahol megtiltották a faji vagy nemi preferencia-kvóta alkalmazását.

Ennek következtében jelentősen csökkent a spanyol ajkú és fekete hallgatók aránya a kaliforniai egyetemeken, így a *Boalt Hall School* jogi karán 80%-al, ami csak 14 fekete hallgató számára tette lehetővé tanulmányaik megkezdését. Jelenleg a felvételhez a hallgatóknak egy, a családjuk társadalmi és anyagi helyzetét felmérő kérdőívet kell beadni a jelentkezési lappal együtt. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor az a probléma merül fel, hogy a közép- és felsőközép-osztálybeli hallgatókat preferálja.

A bírósági döntés hatására a következő két évben a pozitív diszkriminációs törvények módosítására huszonkét állam törvényhozása és tizenhárom kormányzó hozott hasonló döntést, illetve tizenhárom államban tartottak népszavazást a kérdésben [16]. Teljes egészében 1997-98-ban csak Michigan és Washington államok tiltották be és csak három állam [17] kormányzója korlátozta a pozitív diszkriminációs törvények hatályát.

A Legfelsőbb Bíróság 2003-ban két precedens értékű ítéletet is hozott a *University of Michigan* felvételi rendszerével kapcsolatban. A *Gratz kontra Bollinger* [18] az első diplomások képzésére, míg a *Grutter kontra Bollinger* [19] a jogi kar felvételi eljárására vonatkozott. Az ügyben szereplő Bollinger akkor az egyetem elnöke volt.

A bíróság az alapképzésről megállapította, hogy a felvételi eljárás tesztjei túl mechanikusak. Aránytalanul sok pontot adnak az etnikai származásra, ezáltal sok, alig képzett hallgató is bekerülhet az egyetemre. Ráadásul a két kar ugyanazon az egyetemen működik, így az alapképzés felvételijét összevetve a jogi karéval a bíróság alkotmány-ellenesnek mondta ki az eljárást.

A jogi kar felvételi eljárását - mely a jelentkező egyéb személyes kvalitásait is figyelembe veszi az etnikai származásán kívül - a bíróság változatlan formában hagyta.

A bíróság a pozitív diszkrimináció gyakorlatát olyan átmeneti megoldásként értelmezte a társadalmi egyenlőtlenségek, előítéletek megszüntetése érdekében, melynek a döntést követően még 25 évig, azaz 2028-ig van létjogosultsága, aztán pedig meg kell, hogy szűnjön.

A pozitív diszkrimináció kritikusai olyan módon változtatnák meg a felvételi rendszer működését, hogy a hangsúly fokozatosan az etnikai származásról a vagyoni helyzetre és a család egyéb szociális körülményeire, például az eltartott gyerekek számá-

ra, lakáskörülményekre, szülők végzettségére vagy a középiskolai teljesítményre [20] fókuszálna.

Az adott társadalmi réteghez tartozás az etnikaihoz képest kevésbé látványos vagy azonosítható be, így az ezzel kapcsolatos hátrányok is kevésbé közvetlenül jelentkeznek. Kétségtelen, hogy sok kisebbséghez tartozó csoport tagjai sorolhatóak a szegény kategóriába, de nem mindegyikük számára jelentene megoldást a társadalmi réteg alapú besorolás.

Másrészt kritikával illetik azt az elképzelést, hogy az egyetemi hallgatók sokszínű etnikai háttere feltétlenül szellemi többletet jelent, és az egyetem tudományos hírnevét nagymértékben növelné.

Ugyanakkor tény, hogy a különböző kisebbségi csoportoknak az eltérő történelmi hagyományból kifolyólag az információhoz való hozzáférése, így a sikeres életkezdéshez való esélye eltérő. Az ő számukra a siker esélyét nagyban megnövelné, ha a közösségükön belül olyan sikeres szerepmo-
dellekkel, sportolókkal, művészekkel, színészekkel, újságírókkal, politikai-gazdasági döntéshozókkal találkozoznának, akik sikeresen beilleszkedtek az amerikai társadalomba.

(2012.12.14.)

További részek :

1. A mai fekete identitás az USA-ban
2. Az amerikai fekete politikai kultúra
3. Pillanatkép a mai amerikai fekete társadalomról
4. Harc a a fekete szavazókért: Politikai kommunikáció és kampánystratégiák szövetségi és állami választásokon az USA-ban
5. Az egyház, mint az amerikai fekete közösség méhe
6. Harmadik pártiság = fekete párt?
7. A Jim Crow rendszer kialakulása Délen
8. Az NAACP létrejöttétől Franklin D. Roosevelt elnökválasztási kampányáig
9. Henry Truman elnökségétől a *Voting Rights Act* törvénybe iktatásáig
10. Az 1960-as amerikai elnökválasztási kampány és az Afrika-kérdés
11. A *Voting Rights Act* megszületésétől a Ronald Reagan-i neokonzervatív fordulatig
12. Jesse Jackson Szivárvány Koalíciójától Barack Obama elnökválasztási kampányáig
13. Jesse Jackson 1984-es elnökválasztási kampánya
14. George W. Bush, az « együttérző konzervatív », a republikánusok és a fekete közösség
15. Barack Hussein Obama 2008-as elnökválasztási kampánya
16. Hillary Rodham Clinton 2008-as elnökválasztási kampánya

[1] 8802-es számú elnöki rendelet
<http://www.teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=547>
(Letöltés: 2010. okt. 17.)

[2] A 10925-ös számúról van szó.
<http://www.teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=541>
(Letöltés: 2010. okt. 17.)

[3] A 11246-os számú elnöki rendelettel. <http://www.teachingamericanhistory.org/library/index.asp?document=532>
(Letöltés: 2010. okt. 17.)

[4] <http://supreme.justia.com/us/401/424/case.html>
(Letöltés: 2010. okt. 17.)

[5] PI: Megyei vagy városi szinten.

[6] A pozitív diszkriminációs politika lényegét az oktatás terén a legtömörebben a Podberesky kontra Kirwan ügyben hozott Legfelsőbb Bírósági döntés foglalja össze: <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/956/52/326624/> (letöltés: 2010. október 16)

« *Múltbéli diszkriminációs tapasztalaton alapszik, amelynek jelenbeli kihatás is van az adott közösség életére, hatásában megkülönböztethető az iskola többi tevékenységétől. Az AA korlátozottan nyilvánul meg, méghozzá az oktatás területén, ahol az adott közösséget sérelem érte és a rendelkezés hatálya csak erre a csoportra terjed ki* ».
(fordítás: Schlenker Ádám)

[7] Lsd: <http://www.debatingracialpreference.org/Bowen.htm>
(letöltés: 2010. okt. 17.)

[8] <http://supreme.justia.com/us/438/265/case.html>
(letöltés: 2010. okt. 18.)

[9] <http://www-personal.umich.edu/~eandersn/biblio.htm>
(letöltés: 2010. okt. 15.)

[10] Lsd: <http://www.debatingracialpreference.org/CConBowen.htm>
(letöltés: 2010. okt. 16.)

[11] <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/politics/special/affirm/stories/aa072095.htm>
(letöltés: 2010. okt. 20.)

[12] <http://supreme.justia.com/us/515/200/case.html> (letöltés: 2010. okt. 20.)

[13] <http://supreme.justia.com/us/515/200/case.html> (letöltés: 2010. okt. 20.)

[14] <http://www.ajdj.com/nocri/new.html#>
May 16, 2001 (Letöltés: 2010. okt. 20.)

[15] <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/politics/special/affirm/stories/aa110497.htm>
(Letöltés: 2010. okt. 21.)

[16] A népszavazás elrendelésre azért volt szüksége, mert a döntés az állami alkotmány módosítását is maga után vonta.

[17] Florida, Kalifornia, Louisiana.

[18] <http://supreme.justia.com/us/539/244/case.html>
(Letöltés: 2010. okt. 21.)

[19] <http://supreme.justia.com/us/539/306/case.html>
(Letöltés: 2010. okt. 21.)

Jegyzetek

[13] Ward Connerly fekete üzletember 1996-ban aktívan kampányolt a Kaliforniai 209-es javaslat elfogadásáért, majd 1998-ban szintén részt vett Washington állam 200-as javaslata érdekében rendezett kampányban, amely csökkentette a kisebbségi hallgatók arányát a *University of Washington*-on illetve növelte a szegregációt Seattle (Washington állam) állami oktatási intézményeiben.

Forrás: <http://www.bamn.com/doc/2003/0309-who-is-ward-connerly.asp>

(Letöltés: 2010. okt. 20.)

Az ügyről részletesebben: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/politics/special/affirm/stories/aa060295.htm>

(Letöltés: 2010. okt. 20.)

<http://vote96.sos.ca.gov/Vote96/html/vote/prop/prop-209.961218083528.html>

(Letöltés: 2010. okt. 20.)

[14] <http://www.ajdj.com/nocri/new.html#>
May 16, 2001 (Letöltés: 2010. okt. 20.)

[15] <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/politics/special/affirm/stories/aa110497.htm>

(Letöltés: 2010. okt. 21.)

[16] A népszavazás elrendelésre azért volt szüksége, mert a döntés az állami alkotmány módosítását is maga után vonta.

[17] Florida, Kalifornia, Louisiana.

[18] <http://supreme.justia.com/us/539/244/case.html>

(Letöltés: 2010. okt. 21.)

[19] <http://supreme.justia.com/us/539/306/case.html>

(Letöltés: 2010. okt. 21.)

[20] A javaslatot már bevezették Texas államban, ahol azok a középiskolás diákok, akik a tanulmányi eredményük alapján a középiskolájuk legjobb 10%-ba tartoznak, felvételi nélkül Texas állam bármelyik egyetemére felvételt nyernek.

Képek forrása :

Címoldal - <http://preaprez.wordpress.com/>

3. old. - <http://www.islandmix.com>

Schlenker Ádám

- az ELTE Társadalomtudományi Karán tanult politológia és kulturális antropológia szakon, szakdolgozatát az amerikai fekete politikai kultúráról és a mai férfi testképről írta.

- kutatási területei az európai összehasonlító politika, az USA kül- és belpolitikája, a közpolitika és az esélyegyenlőség.

Schlenker.Adam(kukac)gmail(pont)com

Europa Varietas Intézet

1135 Budapest, Szent László út 15. 5. em. 8.
<http://www.europavarietas.org>
info(kukac)europavarietas(pont)org

© Schlenker Ádám
© 2011-2012 Europa Varietas Alapítvány